

9. HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE

Al tientallen jaren ontvangt Sovon Vogelonderzoek de broedresultaten van allerlei vogelsoorten. Zo ook de resultaten van de huiszwaluwen. Uit tal van tellingen van bebroede nesten blijkt dat bovengenoemde soort het moeilijk heeft. Niet alleen in ons werkgebied, maar ook landelijk blijkt dat het geval te zijn. De exacte oorzaak / oorzaken is / zijn niet zo maar aan te wijzen. Geschikte nestplaatsen en een gebrek aan voedsel worden als eerste genoemd.

Kijken we in onderstaande tabel dan zien we dat in het jaar 2009 nog 2118 nesten geteld werden en dat in de jaren daarna tot 2016 er een forse daling plaats vond. Het was dan ook een prettige constatering dat in het 'broedjaar'

2017 de daling die we de laatste jaren zagen een halt werd toegeroepen. De tabel laat in 2017 een toename van 117 nesten zien. Het zou mooi zijn als we de weg naar boven weer een aantal jaren konden bewandelen.

Aantal nesten en bewoonde locaties van huiszwaluwen

Jaar	Bewoonde locaties	Totaalaantal nesten
2008	281	2058
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014
2012	272	1737
2013	266	1756
2014	241	1695
2015	223	1590
2016	212	1517
2017	214	1634

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt. Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uitziet,

is aangegeven in onderstaande tabel. Een paar jaar geleden hadden we nog enkele adressen die in categorie F zaten. Door o.a. veel bouwkundige ingrepen is het aantal nesten behoorlijk gekrompen.

Categorie	Locatiegrootte	2017	2016	2015	2014
A	1 nest	18,3 %	16 %	18,3%	21,4 %
B	2 – 5 nesten	36,5 %	42,5 %	40,3%	38,9 %
C	6 – 15 nesten	30,3 %	31,1 %	31,3%	28,6 %
D	16 – 25 nesten	8,7 %	5,7 %	4,5%	7,9 %
E	26 – 50 nesten	6,2 %	4,7 %	5,6%	3,2 %
F	51 – 100 nesten	0 %	0 %	0%	0%

De laatste jaren zijn er in ons telgebied geen locaties meer aangetroffen in de categorie F. Tot de E-categorie (26 t/m 50 nesten) behoorden dit jaar de familie Grote Beverborg te De Lutte met 26 nesten, (vorig jaar 22 nesten), F. Zanderink De Lutte met 27 (30), B. Schothorst Oldenzaal, (v.m. De Lutte) 28 nesten (38), Fam. Kemna, Saasveld 28 nesten (31), Droste, Fleringen 32 (29), Mensink, Rossum 32 (29), Veldhuis Agelo 37 (33), M. Bonnes, Oud- Ootmarsum 38 (22), Broenink Langeveen 39 (48). De fam. Reuver Oude Postweg 9 te Deurningen was dit jaar de locatie met de meeste huiszwaluwen met het aantal van 45 nesten (30). Tussen haakjes het aantal nesten van het jaar 2016.

Het aantal grote locaties neemt af in ons werkgebied

Onderstaande tabel geeft de aantallen bebroede nesten aan van de grootste locatie in de laatste 5 jaar. Ter informatie: 'In 2005 hadden onze toptoplocaties nog 82 en 70 nesten'. Een heel verschil met de 'toppers' in de huidige tabel. Hopelijk zet deze trend niet door.

Jaargang	2017	2016	2015	2014	2013
Aantal nesten	45	48	38	50	53

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met het aantal aldaar aanwezige locaties en nesten aangegeven. Enkele kleine locaties in Hertme, Lonneker en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld. Ze staan als het ware op de gemeentegrenzen.

Plaats	Locaties		Nesten		Plaats	Locaties		Nesten	
	2017	2016	2017	2016		2017	2016	2017	2016
Agelo	11	13	126	104	Mander	5	3	29	26
Albergen	6	9	52	54	Manderveen	1	0	2	0
Beuningen	16	17	94	90	Mariaparochie	1	1	2	10
Brecklenkamp	5	3	24	27	N. Deurningen	3	5	18	20
De Lutte	18	15	170	124	Nutter	3	3	19	14
Denekamp	18	21	101	115	Oldenzaal	1	3	19	64
Deurningen	8	6	101	81	Ootmarsum	1	1	19	12
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	9	8	57	42
Fleringen	10	12	78	77	Overdinkel	1	1	4	3
Geesteren	18	15	116	124	Reutum	6	5	41	31
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	24	23	207	165
Hertme	1	1	5	10	Saasveld	10	14	102	103
Hezingen	1	1	1	5	Tilligte	6	7	40	41
Langeveen	4	4	66	71	Tubbergen	1	1	1	1
Lattrop	4	3	25	13	Vasse	1	1	5	3
Lonneker	1	1	16	5	Vriezenveen	0	0	0	0
Losser	1	4	8	25	Weerselo	6	7	90	57

Opgemerkt.

In de beginjaren van de tellingen in Noordoost-Twente ging de aandacht vooral uit naar het aantal huiszwaluwen. Na een aantal jaren gingen de meeste tellers ook de aantallen van de boerenzwaluw bijhouden. Bij elke locatie kwam laatstgenoemde soort vanzelfsprekend ook ter sprake. Op sommige locaties wist men niet eens dat er twee soorten zwaluwen op het erf broedden. In 2017 werden er terloops 2053 boerenzwaluwnesten geteld. In 2016 was het aantal 1950. Bij de boerenzwaluwen zien we dus eenzelfde positieve ontwikkeling als bij de huiszwaluwen. Beide een honderdtal meer. Het merendeel van de bezochte locaties hebben zowel de boeren- als de huiszwaluw op hun erf. Het 'telgebied' wordt gevormd door de gemeenten Tubbergen, Dinkelland, Oldenzaal en Losser.

Evenals in voorgaande jaren zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Geesteren, de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum en Natuur- en vogelwerkgroep "De Grutto" op pad geweest om alle gegevens weer te verzamelen.

Het aantal aanwezige kunstnesten bedroeg in 2017 het respectabele aantal van 889. Van dit aantal waren er 467 bezet, ruim de helft, 53 %. Van de in totaal 1634 bezette nesten kwamen er dus 467 voor rekening van kunstnesten. Daarmee is het aandeel kunstnesten 29 % van het totale aantal nesten. (vorig jaar 28 %)

Bij de familie Reuver te Deurningen was 2017 een zeer goed zwaluwenjaar. Medio augustus vlogen op deze locatie wel 200-300 zwaluwen rond. Een prachtig gezicht. Een ongekend hoge bezetting dit jaar. Er was voldoende mogelijkheid voor nestbouw i.v.m. de aanwezigheid van een spoorloot, leem en mest.

Bovendien heeft men tientallen plankjes gemaakt bovenop de stangen en katrollen van de windschermen rondom de open melkveestal. De constructie is inventief, heel

Plankjes moeten vervuiling van katrollen en stangen van windschermen voorkomen

bijzonder om te zien en prima geschikt om overlast en vervuiling door zwaluwenmest te voorkomen. Onze 'teller' die al vele jaren langs komt om te inventariseren, schreef in zijn enthousiasme over het grote aantal zwaluwen: "Ze zijn erg 'gek' met "hun" zwaluwen. Ook komen er regelmatig schoolklassen kijken naar alle 'zwaluwdruktes'. Deze locatie laat ons zien dat op een bedrijf met een supermoderne stal ook plaats is voor natuur.

Vogelbescherming en SOVON kiezen elk jaar een vogelsoort om meer aandacht aan te geven. Nu is 2018 uitgeroepen tot het **JAAR VAN DE ZWALUW**.

Achteruitgang en gedeeltelijk herstel zijn nog met de nodige raadsels omgeven. Sovon en Vogelbescherming willen in dit jaar de oorzaken onderzoeken van de achteruitgang op lange termijn. Ook is onduidelijk waardoor het recente herstel wordt veroorzaakt en hoe dit verder is te stimuleren

Op de foto hierboven de leden, Harrie Nobbenhuis, Theo Lohuis en Theo Asbreuk van de vogelwerkgroep die een groot aandeel hebben gehad in de realisatie van de huiszwaluwtil

Bij Theo Lohuis aan de Langeveenseweg te Geesteren waren vorig jaar 28 van de 30 aanwezige kunstnesten bezet. Dit bracht natuurman Lohuis op het idee om een zwaluwtil op zijn erf te plaatsen. Op zaterdag 11 maart was het zover en werd in het kader van "NLdoet" de door de Stichting Vogelwerkgroep Geesteren gemaakte huiszwaluwtil geplaatst op het erf van Theo Lohuis. Onder het toezien oog van vele vogelliefhebbers werd deze ochtend de zwaluwtil op zijn plek gezet. Het doel is om nieuwe nestgelegenheden voor de huiszwaluw te creëren. Jammer dat er dit jaar nog geen zwaluwen in het bouwwerk hebben gebroed. Dit zal hopelijk nog wel komen.

Namens de werkgroep 'Huiszwaluw telling NO Twente' coördinator Gerard Boerrigter. Tel. 0541-292289
Mail: gimboerrigter@solcon.nl